

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27, Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek dne 2. januarja 1939

Cena posamezni številki din 150

Boli treba pospeševati industrijo

Industrija se seli na jug. To je resnica, ki je ni mogoče utajiti. V Zagrebu je zato sklenila industrijska zbornica, da bo predlagala mestni občini ustanovitev posebne referate, ki naj skrbi za pospeševanje industrije. Podobne referate bi morala ustanoviti tudi slovenska mesta Celje, Ljubljana in Maribor, ker je za ta mesta selitev industrije že mnogo bolj pereča ko pa za Zagreb. Predvsem so slovenska mesta še mnogo bolj periferna, a tudi gospodarsko je Zagreb mnogo močnejše središče, kakor pa so slovenska mesta. Če pa niti Zagreb ne more obdržati svojih industrij, potem je jasno, da jih bo še težje obdržala Ljubljana.

Vzrokovi za selitev industrije na jug je več, od katerih so nekateri nezavisni od nas, drugi pa odvisni tudi od nas samih. Med glavnimi vzroki te selitve so tudi visoke samoupravne doklade v Sloveniji. Če znašajo te v Beogradu skupno le 25 %, v Sloveniji pa 95 %, to pač ni irrelevantno. Zlasti še, ker je pri tem v Sloveniji davčna praksa mnogo strožja, da se razlika s tem še znatno poveča.

Zato ni drugega izhoda, kakor da samouprave obdačenju industrije znižajo. Bo to tudi v njih lastnem interesu, kajti če se bodo industrije preselile na jug, potem bodo ostale naše samouprave sploh brez vsakih davčnih prispokov teh industrij. Zato je mnogo bolj pametno pravočasno se zadovoljiti z manjšimi dohodki, kakor pa ostati sploh brez teh dohodkov. Pa še na nekaj ne smejo pozabiti naše samouprave. Z vsako preselitvijo industrijskega podjetja na jug ne izgube naše samouprave samo močnega davkoplavevalca, temveč se poveča tudi število brezposelnih delavcev. Socialno breme občine naraste in je izguba torej dvojnaja: dohodki padejo, izdatki pa narastejo. Z vsemi sredstvi bi zato morale naše samouprave preprečevati selitev industrije na jug. Prvo uspešno sredstvo pa je znižanje davčnega bremena industrijskih podjetij. Zlasti pa vseh onih davščin, ki podražujejo proizvodnjo.

Tudi s trošarinami je industrija pri nas preveč obremenjena. Dostikrat jemlje ta trošarina našim industrijam celo sposobnost tekovanja z industrijami na jugu. Treba je vendar upoštevati, da je pri nas industrija itak že s socialnimi dajatvami bolj obremenjena ko ona na jugu in da so tudi delavske mezde v Sloveniji višje kakor pa na jugu. Zato je na vsak način treba položaj industrijam v Sloveniji olajšati.

Ljubljana še posebej pa bi morala za industrije poceniti električni tok. Draga elektrika je vzrok, da se nove industrije niso naselile v Ljubljani. Visoke trošarine pa povzročajo, da so se v zadnjem času začela celo trgovska podjetja seliti v okolico Ljubljane in da že trpi ljubljanska trgovina zaradi konkurence iz drugih krajev.

Vemo, da so naloge naših mest izredno visoke in da bi težko pogrešala vsak vir svojih dosedanjih dohodkov. Toda industrij se morajo kljub temu samoupravne davščine znižati ali pa bodo po-

speševale selitev industrije na jug. Prav tako mora tudi bano-vina olajšati industrijam davčno breme. Seveda pa je treba misliti tudi na to, kako bi se tudi na drug način moglo pomagati industrij, da bi se njen položaj olajšal. Tudi akcija Zveze trg. združenj, da preidejo tuja podjetja v domače roke,

bi v znatni meri preprečila selitev industrije na jug. Kajti tuja podjetja se mnogo hitreje odločijo za selitev ko pa domača podjetja. V interesu samouprav je zato, da akcija Zveze trg. združenj čimbolj podpro.

Dobro bi pa tudi bilo, če bi se tudi v slovenskih mestih in na

banovini ustanovili posebni referati za pospeševanje industrije, ker je Slovenija od vseh pokrajin najbolj potrebna industrializacije. Njen naravni prirastek se more zaposliti sploh samo v industriji. S tem pa je tudi nujnost njene industrializacije dovolj krepko podarjena.

Če hoče g. dr. Gvidon Mayer ustanoviti tovarno jedilnega olja, je to gotovo hvalevredna namera in nihče mu ne brani, da bi to storil. Če je po njegovem mnenju pivovarniška konjunktura tudi za bodočnost skrajno neugodna, potem vendar ni tako silno prepričujoče, da najprej kupi pivovarno in v tej začne izdelovati jedilno olje, temveč je mnogo bolj enostavno in priprosto, da se takoj ustanovi tovarna za jedilno olje. Zakaj bi vendar bil potreben ovinek čez gostilničarsko pivovarno?

Gostilničarska pivovarna danes res nima pravice, da bi izdelovala kvas. Vendar pa je gotovo, da bo to pravico dobila. Tudi gospodje iz Zagreba pa morajo vedeti, da je izdelovanje kvasa silno rentabilen posel in da bi samo ta posel zagotovil GPL toliko dohodkov, da bi mogla v kratkem plačati vse svoje dolgove.

Mislimo, da je s tem zadostno pojasnjeno, kako je z altruizmom in ljubeznijo do nezadovoljnih delničarjev GPL. Zato pa smatramo za mnogo bolj pravilno, če ostane vsa debata lepo na poslovnem terenu in da se v njo ne mešajo stvari, ki v njo ne spadajo.

Oglasili pa smo se, kar ponavljamo še enkrat, k besedi le zato, da ne bo kdo mislil, da se more servirati slovenski gospodarski javnosti vse, kar kdo hoče.

Ganljiv altruizem

ali ponesrečena ljubezen do Gostilničarske pivovarne

V današnjih časih je altruizem silno redek in zato bi človek z največjim veseljem pozdravil vsak altruizem, pa naj se pojavi že kjer koli. Tem večjo pozornost pa mora vzbuditi tako nenavadna nesebičnost, če se komu kar na lepem delničarji, ki ne dobivajo ne obresti ne dividend, tako zelo smilijo, da jim kar iz svojega plača delnice po polni ceni. Še bolj nenavadno pa je, če pokaže tako neverjetno ljubezen za slovenske delničarje bogataš iz Zagreba. Morali bi kar vzklikniti: da bi nam Bog dal še mnogo takšnih prijateljev, ki bi izplačali našim delničarjem polno vrednost njih delnic, pa čeprav niso toliko vredne.

Te dni pa smo brali v slovenskih listih, da takšen nenavaden altruizem še ni izumrl in da v resnici eksistira v Zagrebu bogataš, kateremu se slovenski delničarji Gostilničarske pivovarne v Laškem tako zelo smilijo, da jim hoče odkupiti delnice po nominalni vrednosti. Seveda pa ne vseh delnic, kajti tako daleč ta altruizem le ne gre. Gospod iz Zagreba bi odkupil le 9000 delnic, in sicer od teh le prvih 4000 delnic po polni nominalni vrednosti 500 din, za lastnike drugih 5000 delnic pa bi njegovo usmiljenje že padlo in bi tem plačal delnice le po 400 din, torej le 80 % njih nominalne vrednosti.

Skupno bi bil gospod iz Zagreba oziroma njegova skupina pripravljena dati za nakup delnic 4 milijone din, za odplačilo dolgov GPL pa še 2 milijona oz. 2.500.000 din! Vsa vplačana delniška glavnic Gostilničarske pivovarne Laško pa znaša po trditvi tega gospoda iz Zagreba 8.400.000 din. Aktiva GPL pa ceni ta gospod na 8.800.000 din, in sicer znaša vrednost tovarniških zgradb 4 milijone, strojne opreme 3,5 milijona in zaloge ter posode 1.300.000 din. Proti tem 8.400.000 din aktiv pa je 10.800.000 pasiv, da bi po trditvi gospoda iz Zagreba bila GPL pasivna za dva milijona. (Seveda pa je treba upoštevati, da je pivovarna komaj začela obratovati in da zato tudi še ne more pokazati posebnih uspehov.)

Pa tudi po trditvi gospoda iz Zagreba, kateremu se je nakrat vzbudila tako hvalevredna ljubezen do slovenskih gostilničarjev, je Gostilničarska pivovarna Laško vredna še vedno 6.400.000 din, če namreč odštejemo dolgove družbe od njenih aktiv. Gospod iz Zagreba oziroma njegova skupina pa je pripravljena dati za delnice 4 milijone in za plačilo dolgov 2 oziroma 2,5 milijona din, torej skupno 6,5 milijona din.

Zdi se nam, da je po vsem tem lepa glorijska nenavadnega altruizma izpuhtela. Je to le stara melodija vedno iste pesmi, da ima tisti, ki ima večino delnic, tudi vse podjetje, ki ga ima ta delniška druž-

ba. V tem primeru uči praksa, da je ljubezen za večinske delnice navadno res zelo velika, da pa ni za delnice, ki niso v tej večini, nobenega zanimanja, še manj pa usmiljenja.

In zato pravimo, da je velika neokusnost, če kdo v poslovne posle vlačil neke motive, ki nimajo s poslom prav nobene zveze. Pridobitev večine delnic Gostilničarske pivovarne je rentabilen posel ali pa ni. Če je rentabilen, potem se spleča potruditi se za pridobitev delnic, če pa ni rentabilen, potem se pa ne spleča. Gospodu iz Zagreba se je moral ta posel na vsak način zdeti rentabilen in zato se ga je tudi lotil in v tem oziru tudi ni prav nobene nekorektnosti,

temveč je to popolnoma v redu. Ni pa treba govoriti, da se mu nezadovoljni delničarji smilijo, ker bi ga morali v tem primeru vprašati, zakaj se mu ne smilijo vsi enako, temveč bi enim plačal delnice po 500, drugim pa po 400 din. Pa še eno vprašanje: Koliko pa misli dati zadovoljnim delničarjem za njih delnice? Ali pa morda za njih delnice ne bi imel več zanimanja?

Prav tako zavračamo takšne, za naivne ljudi namenjene trditve, kakor da bi kdo hotel kupiti Gostilničarsko pivovarno samo zato, da pripomore k preosnovi pivovarne v prid našemu narodnemu gospodarstvu. Tudi tu velja beseda o ozirih rentabilnosti.

Lesni trg v Belgiji in jugoslovanska hrastovina

Originalno poročilo našega dopisnika J. L.

Anversa, proti koncu decembra. Prodaja rezane hrastovine je bila v preteklem letu v Belgiji otežkočena predvsem iz naslednjih razlogov:

1. Ostanek pred približno 5 leti vskladisčenih 6000. kub metrov rezane hrastovine trdke Drach, je še vedno pritiskal na trg. Letos je bil ta ostanek prodan ter se je deloma izvozil, deloma pa je ostal v drugi roki v belgijskem lastništvu. Ker je ta lastnik kupil blago zelo poceni, more še vedno

nuditi svojim belgijskim odjemalcem les po cenah, ki se danes zahtevajo.

2. V letu 1938, vladajoče neugodne politične razmere so imele za posledico omejitve stavbene delavnosti ter slabo zaposlitev v pčistični industriji. Zaradi tega se je povpraševanje po hrastovini zelo zmanjšalo.

3. Konjunktura za jugoslovansko hrastovino pa se je poleg tega zelo poslabšala zaradi nizkih

cen francoskih lesnih izvoznikov, ker se niso dvignile cene na francoskem notranjem lesnem trgu v isti višini, kakor pa je bila znižana vrednost francoskega franka (za 50 % v zadnjih dveh in pol letih). Zato so mogli francoski izvozniki tudi prodajati hrastovine pod cenami svetovne paritete.

Vsi ti trije vzroki pa bodo v novem letu 1939, manj močni ter bodo najbrže polagoma sploh izginili. Izgledj za novo leto so znatno boljši.

Izvozni kontingenti za Italijo

Italijanske pristojne oblasti so sporočile našim ustanovam, da je izvršena razdelitev kontingentov za izvoz našega blaga v Italijo za prvo polletje 1939. — Razdelitev kontingentov je naslednja:

	za milij. lir
konji	15
goveja živina	15'0
svinje	1'0
živa perutnina	75
živa divjačina	0'1
zaklana perutnina	15
zaklana divjačina in druge specialitete	0'33
nepreparirano goveje meso	1'0
preparirano meso	0'2
jajca	3'0
sveže ribe (tunin, sardine itd.)	1'0
slane ribe (sardine i. dr.)	0'5
pšenica	12'5
koruza	75
suhe češplje	0'3
suhe gobe	0'375
slanina in mast	0'5
tkanine iz konjske dlake	

za izdelovanje vreč rude in kovine razen železne rude	0'012
apnenec in cement	75
premog	25
iglavec v hlodih	15
tesan les iglavcev	6'0
rezan les iglavcev	18'0
bukov les (razen železniških pragov)	9'0
razno listnato drevje (breza, hrast, češnja, oreh, jablana, črna jelša) les za cesarstvo in kolonije	12'75
kolonije	3'75
drva	1'0
oglj	1'0
plohi za mize in nefurniran parket	0'33
surovo otesana debela kalcijev cianamid	8'4
metilalkohol	12
pirrolignit iz kalcija	0'4
rastline za strojenje ekstrakti za strojenje	1'2
jarčja in kozja koža celuloza	0'08
rezervni fond	1'2
	2'0
	4'0

Če ti kontingenti v prvem polletju ne bi bili izkoriščeni, se prenesejo na drugo polletje. Prav tako se bodo tudi razdelili kontingenti za cesarstvo in kolonije, če ne bi bili izkoriščeni, za tržišča v Italiji.

Ameriška industrija telefonov »Autelco« ustanovila v Beogradu svojo delniško družbo

Zastopstvo ameriške industrije telefona in telefonskih aparatov »Autelco« za Jugoslavijo se je spremenilo v delniško družbo z glavnicjo pol milijona din, razdeljeno na 500 delnic po 1000 din. Namen družbe je: uvoz, trgovina in posojanje instalacij, vzdrževanje telefonov in električnih aparatov vseh vrst, zastopanje tvornic, ki izdelujejo te aparate. Ustanovitelji nove družbe so: J. Hanau, M. Nenadović, odvetnik, inž. Simić, Tisenhausen, M. Pogorelec in Automatic Electric Company, London in drugi.

Ob novem letu obnovite naročnino za »Trgovski list«!

Dr. Bogdan Marković

Po daljšem bolehanju je umrl v Beogradu dr. Bogdan Marković, predsednik upravnega odbora Privilegirane agrarne banke in eden najbolj znanih in vidnih jugoslovenskih gospodarskih delavcev. Tudi izven mej Jugoslavije je bil dr. Marković znan med gospodarskimi ljudmi.

Dr. Bogdan Marković je bil rojen l. 1880. v Beogradu. Njegov oče je bil v predvojni Srbiji minister ter je uživala vsa rodbina velik ugled. Študiral je najprej gimnazijo v Beogradu, nato pa gospodarske nauke in pravo v Münchenu, kjer je tudi promoviral kot doktor ekonomskih ved in prava. Po vrnitvi v Beograd je vstopil v finančno ministristvo. Nato je postal tajnik Zveze srbskih kmetijskih združenj. Bilo je to v času, ko se je ravno začelo razvijati srbsko združništvo. Za njegov razvoj si je pridobil Marković trajnih zaslug. Nato je vstopil v trgovinsko ministristvo, v katerem je ostal do l. 1918. Nato je postal predsednik in upravnik uprave fondov kr. Srbije, predhodnice današnje Drž. hipotekarne banke. Po vojni je vstopil v politično življenje ter bil izvoljen za poslanca. Pripadal je radikalni stranki. V vladi Velje Vukičevića je postal finančni minister. Ko se je kasneje ustanovila Privilegirana agrarna banka, je postal Marković njen predsednik in to ostal do svoje prezgodnje smrti. Na njegovo iniciativo se je banka tudi ustanovila z namenom, da postane regulator kmetijskega kredita. Kot predsednik Priv. agrarne banke je dal tudi iniciativo za razdolžitve kmetov ter je aktivno sodeloval pri pripravah za izdajo uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov.

Dr. Marković se je udeleževal tudi kot publicist ter napisal celo vrsto člankov, razprav in del o finančnih vprašanjih, banкарstvu ter agrarni politiki. Njegovi članki so vedno vzbujali občno pozornost zaradi svoje temeljitosti.

Pokojni dr. Bogdan Marković je bil tudi član komisije Zveze narodov.

V zgodovini jugoslovenske gospodarske osamosvojitve bo vedno ostalo v lepem spominu ime dr. Bogdana Markovića.

† Emanuel Hayne

V Mojstrani je umrl zadet od srčne kapi ravnatelj cementarne Trboveljske premogokopne družbe g. Emanuel Hayne. Pokojnik je bil še pred vojno uradnik na deželni vladi, pozneje pa na banovini. Kot upokojenec je vstopil nato v službo pri TPD, kjer se je s svojo vestnostjo hitro uveljavil ter si pridobil tudi simpatije delavstva. Pokojnik je zaradi svoje legepega značaja užival povesod spoštovanje. Zapuščča vdovo, hčerko in sina, ki je diplomiran pravnik. Vsem izrekamo iskreno sožalje.

Odlikovanje domače tvrdke v inozemstvu

Pravkar smo doznali, da je bila tvrdka PEKOL, družba z o. z. ponovno odlikovana za razstavljene lesne izdelke na mednarodni razstavi v Thessaloniki — Grčiji. Lansko leto je bila odlikovana za zlato medaljo, letos ob priliki njenega 35letnega obstoja pa istotam za Grand Prix. Ponovni dokaz, kako cenijo inozemstvo naše domače izdelke.

Tvrdka je bila ustanovljena od pok. Petra Kozine, veleindustrial-

ca v Trziču, pozneje preosnovana na Pekol. Po smrti Petra Kozine vodi podjetje njegov dolgoletni sodrug Ernest Leskovec. Tvrdka izvažava v razne države ter dobavlja svoje izdelke tudi na kraljevi dvor v Beogradu.

Ponovno apeliramo na Zbornico

za TOI, da po svojih predstavnikih zainteresira ministristvo za trgovino in industrijo v Beogradu na še vedno obstoječe poteškoče izvoza lesnih izdelkov v inozemstvo. Zlasti pa je potrebno, da se zniža carina na minimum ter dovolji svoječasi prost uvoz v vse

države. Povpraševanje po naših izdelkih je veliko, z izdelavo bi bilo zaposlenih na tisoče siromašnih pridnih rok, država bi pridobila na prevoznini in davkih, ravno tako so prizadeta druga pridobitna podjetja, tiskarne, kartonažne tovarne itd.

Vpliv vojske na narodno gospodarstvo

V »Hrvatski privredici«, mesečniku zagrebške zbornice, je objavil general P. Drašić naslednji zanimivi članek:

Vojska ni samo element državne obrambe, temveč je tudi koristna za naobrazbo naroda ter je hkrati tudi največji potrošnik in ima zato tudi velik vpliv na narodno gospodarstvo.

Vpliv vojske v gospodarskem oziru se vidi že v krajih, kjer so vojaške garnizije. Zato tudi vsako mesto želi, da postane garnizija čim večjega vojaškega oddelka, ker mu nudi vojska znatne in stalne koristi. Iz tega ni težko spoznati vpliv vojske na gospodarstvo.

Kako velik bo ta vpliv vojske, zavisi od racionalnega dirigiranja vojaške ekonomije z ozirom na ljudske potrebe in ne samo z ozirom na potrebe ozke računice vojaške intendature. Dobro se je treba vprašati, če je v resnici koristno, da je sin v vojski ceneno prehranjen, ker se je znižala cena proizvoda, ki ga proizvaja njegov oče, ki predstavlja narod.

To vprašanje je posebno važno danes, ko vlada v mednarodnih odnosih skoraj povsod sistem avtarikije, ko se morajo države vedno bolj vzdrževati le s svojimi lastnimi sredstvi. V takšni gospodarski politiki mora biti vojska eno najmočnejših sredstev za podpiranje narodnega blagostanja in gospodarske osamosvojitve države.

Da bi se to moglo doseči, je nujno potrebno sodelovanje vojnega ministristva z ministristvi, ki se bavijo z gospodarstvom, trgovino, industrijo, financami, socialno politiko, kmetijstvom itd.

Sistem ozkega varčevanja v vojski po našem mnenju ni v korist državi, indirektno pa vojski škoduje, ker je ta zelo odvisna od narodnega blagostanja. Vemo pa iz izkušnje, da je bil sistem varčevanja, da se dosežejo najbolj cene nabave, zelo dostikrat edini ozir v gospodarskem življenju vojske.

Ena največjih ovir pravilne in elastične gospodarske politike v vojski je kruta vojaška uprava. Ta uprava se najbolj rada priklanja načinu najlažjega postopka, ki pa ni vedno tudi najbolj koristen. Predpiše se dnevni potrošek za slehernega vojaka in vsako grlo živine ter predpiše, da se mora s tem shajati, pri tem pa naj se še dosežejo prihranki.

Če bi mogli vojni organi nabaviti blago neposredno od producenta, od kmetovalca in mu blago tudi takoj plačati, bi bilo to za vojsko in za kmetovalca najboljše.

To pa ni v skladu z najlažjim in najbolj varnim postopkom vojaške uprave. Zanj je mnogo bolj prikladen postopek licitacija za velike količine hrane in krme ter drugih potrebščin. Pri teh licitacijah kmetovalec ne more sodelovati. Dobro je, če namesto njega sodelujejo gospodarske in druge zadruge, največjo korist pa imajo od tega vojni liferanti, ki poznajo samo svoje koristi. Pravi se, da se s tem pomaga trgovcem. Toda prešteti je samo treba število trgovcev, ki imajo od tega koristi, in število kmetovalcev, ki imajo od tega škodo!

Če bi bila narekovana oskrba vojske samo z ozirom na državna in narodnega gospodarstva, bi mogla biti vojska eden najbolj koristnih regulatorjev cen. Kadar so cene visoke in donos agrarnih

proizvodov dober, potem more vojska zahtevati za sebe najcenejšo oskrbo in omejitvi svoje potrebe na najpotrebnejšo mero. Kadar pa nastane padec cen zaradi slabega izvoza in so v državi velike zaloge, potem ni treba, da bi vojska krila samo svoje redne potrebe, temveč bi morala spopolniti svoje rezerve. V takšnih razmerah se vojska ne bi smela ravnati samo po načelu najnižje ponudbe, temveč bi morala gledati na to, da zboljša gospodarsko stanje v državi.

Ker v kritičnih razmerah ne trpe enako vse pokrajine, se morata tudi to upoštevati pri nabavi produktov. Centralizacija in decentralizacija poslov se morata ističasno izkoriščati po trenutnih potrebah. Postavitev silosov, ki so sedaj na dnevnem redu, bi mogla tu mnogo pomagati.

V večjih vojaških edinicah je v navadi še neka ekonomija, in to je obdelovanje vrtov na državnih ali zakupljenih zemljiščih. To so dobro znani polkovni vrtovi. Svoje dni so se redili tudi prašiči, gojila čebeloreja, a se je to izkazalo kot nepraktično in se je polkovno gospodarstvo omejilo na polkovne vrtove, ki naj bi pocenili prehrano in krmo.

Moram takoj pripomniti, da je koristnost polkovnih vrtov v tem smislu zelo problematična. Njih stroški se računajo navadno samo z ozirom na denarne izdatke za seme, zakup zemljišča in sredstva obdelovanja. Ne računa pa se vrednost živalskega gnoja, niti delovne sile, ki se dostikrat uporablja v pretirani meri na škodo vojne obuke. Vrednost dohodka pa se

računa po ključu lokalnih tržnih cen, kar je navadno raztegljiva in nezanesljiva mera.

Iz vsega tega bi se skoraj moglo reči, da bi bilo treba polkovne vrtove če že ne odpraviti, pa vsaj omejiti do prave meje. Ta meja bi morala biti, da polkovni vrtovi ne bi služili olajšanju vzdrževanja čet, temveč samo zboljšanju hrane, da bi se dalo vojakom zlasti v dneh napornih vežb več povrtine. Nadalje naj bi služili polkovni vrtovi pouku o vzornem kmetijstvu. Ta pouk bi bil zlasti koristen vojakom iz krajev, ki so v kmetijstvu zastali.

Takšno izkoriščanje polkovnih vrtov bi bilo koristno zdravju vojakov in narodni kulturi. Vse, kar presega ta okvir, je vsaj problematično.

Nazadnje pripominjamo, da je vojska eden največjih producentov naravnega gnoja ter da se dosedaj ni zadostno izkoriščala ta važna panoga narodnega gospodarstva. Gnoj, v kolikor se ne porablja za polkovne vrtove, se prodaja na javnih licitacijah. Cene, ki se pri tem dosežejo, so zelo različne v raznih krajih države, ker so tudi potrebe po gnoju različne. Če bi imeli dobro urejena gnojišča, da se ne bi nič brez koristi uničilo, bi se znatno povečala vrednost gnoja, a tudi plodnost zemljišč bi se povečala. Nedavno smo čitali računski dokaz nekega strokovnjaka, ki so dobili vtis, da je škoda neracionalnega zbiranja gnoja zelo velika. Moremo si misliti, kako velike koristi bi mogla donosati dobro urejena gnojišča pri velikih vojaških edinicah.

Zbornica v Skoplju zahteva spremembo zakupa soli

Po dvodnevem zasedanju je trgovsko-industrijska zbornica v Skoplju sprejela celo vrsto predlogov, od katerih so nekateri tudi splošnega pomena in ne samo lokalnega. Tako je zahtevala, da se pri letošnjem odkupu tobaka upoštevajo tudi nove minimalne meze. Nadalje zahteva zbornica, da se po poteku sedanjega zakupa veleprodaje soli spremeni sedanji način oddaje zakupa po banovinah ter uvede oddaja zakupa po okrajih. Tudi mletje soli naj se odda na licitaciji, in sicer če pri oddaji zakupa. Zbornica zahteva nadalje, da se poenostavimo formalnosti pri dajanju posojil pri državnih in od države privilegiranih denarnih zavodih, ker je sedanji način dajanja kreditov zastarel ter onemogoča, da bi se vsi gospodarski ljudje posluževali teh kreditov. Končno je zbornica še zahtevala, da odločujoči činitelji posvete več pažnje razvoju turizma v vardarski banovini.

»Trgovski tovariš« zaključil 15. oz. 35. letnik

Izšla je 11.-12. številka »Trgovskega tovariša« in z njo je zaključen 35. oz. 15. letnik »Trgovskega tovariša«. Trg. društvo »Merkur« je začelo izdajati svoje glasilo leta 1901., in sicer se je takrat list imenoval »Narodno-gospodarski vestnik«. Izhajal je od l. 1901. do 1903., ter ga je urejal dr. Viktor Murnik. Nato je izhajal list pod imenom »Slovenski trgovski vestnik« od l. 1904. do 1918. Urejal je list vsa ta leta dr. Rudolf Marn. Naslednjih pet let je izhajalo gla-

silo Trg. dr. »Merkur« pod imenom »Slovenski trgovski vestnik«, ki ga je vseh teh pet let urejal dr. Fran Windischer. L. 1924. je bil list preosnovan v pravo revijo ter dobil svoje sedanje ime — »Trgovski tovariš«. Vseh teh 15 let ureja list g. Josip J. Kavčič. Da ga ureja dobro, kaže tudi najnovjša dvojna številka.

Iz bogate vsebine navajamo:

Statistična služba v naši državi. — Slovenske banke v letu 1937. Za uspešno reklamo. — Padec na svetovnih blagovnih trgih. Naše gospodarstvo na koncu l. 1938. — Ali ze molčanje res zlato? Tekstilna industrija jugovzhodne Evrope. Največji svetovni koncern enotnih cen. Največja ladja sveta. Organizacija dela, delaj po načrtu! Gospodarska književnost. To in ono. Društvene vesti: Zapisnik I. redne odboroze seje Trgovskega društva »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 31. decembra je objavil: Zakon o pogodbi in plovbi med Jugoslavijo in Švedsko s konkretnim zapisnikom in o zapisniku o ureditvi trgovinske izmenjave med Jugoslavijo in Švedsko — Naredbo o razširitvi odškodnine za nezgode po zakonu o zavarovanju delavcev — Odločbo o dopolnitvi statuta Osrednjega zavoda za zavarovanje delavcev — Razveljavitev odločbe o prodajanju obvezilnega materiala — Prepoved izvoza ovsa — Odločbo o izvozu ovsa za proste devize — Imenik razzodnikov razsodišča Zbornice za TOI v Ljubljani — Razne objave iz »Službenih novin«.

Politične vesti

Novi romunski zunanji minister Gafencu je izjavil, da bo Romunija nadaljevala svojo tradicionalno politiko prirčnega prijateljstva s Češko-slovaško, zveze s Poljsko ter iskrenega sodelovanja na vseh poljih z Jugoslavijo. Nadalje bo Romunija krepko za politiko Balkanske zveze. Tudi si bo prizadevala, da ustvari čim boljše odnose s meddržavami Podonavja. Od kolonialnih sil bo Romunija zahtevala, da se čimprej reši židovsko vprašanje. Končno je izjavil, da bodo dobile narodnostne manjšine v Romuniji vse pravice.

Ministrski predsednik Chamberlain in zunanji minister Halifax ob svojem obisku v Rimu ne bosta posredovala med Francijo in Italijo, ker je francoska vlada izjavila, da smatra posredovanje ne samo za odveč, temveč da bi bilo celo žaljivo. Francija in Italija se morela že sami sporazumeti.

Italijanske zahteve so sedaj, kakor pišejo listi, znatno manjše kakor so bile pred dnevi. Tako bi želela Italija le, da se špansko vprašanje uredi v njenem smislu, da nadalje Francija ustreže vsem onim željam Italije, ki so za razvoj italijanskih afriških kolonij neobhodno potrebne in da dovoli prost prehod skozi Džibuti ter znižanje tovornih in potniških tarif za prevoz skozi Sueški prekop.

Francija je pripravljena pogajati se z Italijo o naslednjih vprašanjih: izkoriščanje železniške proge Adis Abeba—Džibuti, o svobodni italijanski coni v Džibutiju in o ureditvi tarif za plovbo skozi Sueški prekop.

Poluradni »Giornale d'Italia« piše, da Tunis ni francosko ozemlje, temveč le pod protektoratom Francije. Zato imajo vse države, zlasti pa Italija, pravico, da sodelujejo o režimu, ki vlada v Tunisu. Na noben način ne bo Italija dopustila, da bi se zatrl italijanski živelj v Tunisu.

Chamberlain je dejal v svoji novoletni poslanici v nekem angleškem tedniku med drugim: »Naša moč nam dopušča, da lahko iščemo prijateljstvo z vsemi narodi in da jim lahko nudimo lojalno roko potnega sodelovanja. Smo pa tudi tako močni, da nam ni treba nič storiti pod pritiskom sile.«

Francoski senat je z 279 proti 16 glasovom v celoti sprejel državni proračun za leto 1939.

Nemčija je sporočila angleški vladi, da hoče na podlagi pomorskega sporazuma z Anglijo iz leta 1935. povečati svoje vojno brodoge, zlasti pa število podmornic. Angleška vlada je nato takoj poslala v Berlin posebno delegacijo admiralitete, da se dogovori z nemško vlado o njeni zahtevi. Povečanje nemškega brodogarstva se v angleških listih zelo živahno komentira.

Odravniki madžarskega poslanstva v Pragi je vložil pri praški vladi protest zaradi protimadžarske propagande, ki jo širi slovaški radio.

Rajhovski listi zelo ostro obsojajo madžarske vpade na Slovaško ter zlasti poudarjajo, da se s temi vpadi krši dunajski sporazum. Nemški listi tudi naglašajo, da je odgovornost madžarske vlade za te vpade nesporna.

Nemške čete so izpraznile v bližini Reichenberga šest čeških vasi, ki so jih nato zasedle češke čete.

Nova italijanska radijska postaja v Tripolisu je začela razvijati še močnejšo propagando med Arabci. Ameriški kardinal Mundelein je bil po svojem povratku iz Rima gost predsednika Roosevelta, kateremu je poročal o odnosih Vatikana s totalitarnimi državami.

Ofenziva Francovih čet se nadaljuje ter so zasedle nacionalistične čete strateško važno mesto Granadello. Katalonska vlada se baje pripravlja, da se izseli iz Barcelone.

Sedanji Francovi ofenzivi pripisujejo v Londonu odločilno važnost. Če se namreč tudi sedaj ne bi posrečilo gen. Francu, da bi dosegel kaj več kakor le taktičen uspeh, potem bi bil položaj zrel za že pripravljeno akcijo londonske vlade, da se sklene mir brez zmagovalca in brez zmaganca.

Egiptski parlament je z veliko večino odklonil predlog, da bi se spremenila britansko-egiptska pogodba, ker da bi ta mogla zaplesti Egipt v mednarodni konflikt.

Japonska vojska je dobila povečanje, da pripravi novo ofenzivo, da bi pregnala maršala Čangkajška tudi iz njegove sedanje rezidence.

Maršal Čangkajšek je izjavil, da ne more biti niti govora o tem, da bi Kitajska sprejela mirovne pogoje, kakor jih je navedel predsednik vlade princ Konoje. Ti pogoji so za Kitajsko naravnost žaljivi, ker bi bila s sprejemom teh pogojev Kitajska samo še japonska kolonija.

Japonski brigadni general Kakunoma je bil odstavljen, ker je izgubil važne vojaške dokumente.

Tovarna Doctor in drug v Mariboru prenesla sedež v Beograd

V Beogradu se je ustanovila nova delniška družba pod imenom »Predionica i tkaonica, a. d.« s kapitalom 20 milijonov din, razdeljenih na 20.000 delnic po 100 din. Namen nove družbe je, da prevzame in še naprej vodi sedanjo tekstilno tovarno v Mariboru »Mariborsko mehanično tkalnico in apreturo Doctor in drug, Maribor« ter da ev. ustanovi nove tvornice. Dosedanji lastnik te tvornice dr. Ernest Zucker iz Zürich je vložil v novo družbo kot apert navedeno tovarno ter zato dobi 198.000 delnic, oz. 19.800.000 dinarjev. Samo 2000 delnic pa dobe vsi drugi delničarji. Ustanovitelji nove družbe so: A. Dinič, trgovec, R. D. Todorović, trgovec, A. Božičković, direktor Jugoslovenske udružene banke, Dj. Bajšanski, M. Baranović, dr. Ernest Zucker, M. Pantić, industrialec, Pera T. Mihajlović, trgovec, M. Vasić, trgovec in B. Djordjević, trgovec, vsi iz Beograda. Dejanski lastnik tovarne pa je seveda še nadalje dr. Ernest Zucker. Sedež mariborske tovarne je s tem prenesen v Beograd.

Velesojem v Plovdivu

Pomladanska prireditelj velesoja v Plovdivu (Bolgarija) od 10. do 23. aprila 1939. Za pre-

voz blaga, kakor tudi za posetnike velesoja, so dovoljeni znatni popusti na tarifah tako bolgarskih železnic kakor tudi železnic drugih držav.

Konkurzi - poravnave

Konkurz se razglša o premoženju trgovca **Leona Laknerja** v Ljubnem. Konkurni sodnik dr. Novak, konkurzni upravitelj odvetnik dr. Mejak v Gornjem gradu. Prvi zbor upnikov dne 7. januarja pri sodišču v Gornjem gradu ob devetih. Rok za priglasitve do 1. februarja 1939., ugotovitveni narok 15. februarja ob devetih.

Odpravlja se konkurz o premoženju trgovca **Jerneja Kušana** v Kranju, ker je bila razdeljena vsa masa.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju tvrdke »Zora«, kom. družbe v Ljubljani. Poravnalni sodnik dr. Grobelnik, poravnalni upravitelj odvetnik dr. Poček. Narok za sklepanje poravnave dne 9. februarja ob pol 11. Rok za oglasitev do 28. januarja.

Končano je poravnalno postopanje trgovca **Ivana Verstovška** v Župelevcu pri Brežicah.

Doma in po svetu

Minister n. r. dr. Anton Korošec je prišel v Atene, kjer si je ogledal znamenitosti mesta.

Predsedništvo senata je darovalo za zagrebške reveže 10.000 din.

Za pomočnika bana moravske banovine je imenovan banovinski inšpektor **Arsa Petrovič**.

Zbornica za TOI je izplačala v decembru obrtno nadaljevalnim šolam 129.000 din, od tega v knjigah za knjižnice v smislu sklepa obrtnega odseka 7.438 din, v gotovini pa 121.562 din.

V šolski odbor trgovsko nadaljevalne šole v Celju, ki jo je meseca decembra prevzelo od celjske občine Združenje trgovcev v Celju, je imenovala Zbornica za TOI kot svojega zastopnika za dobo treh let zborničnega svetnika **Antona Fazarinca**.

Na glavni skupščini Delavske zbornice v Ljubljani je bil soglasno sprejet proračun zbornice v višini 2.200.000 din. Od Okrožnega urada za delavsko zavarovanje dobi zbornica 1.650.000 din, od Trg. bolniškega in podpornega društva 250.000 din in od Merkurja 300.000 din. Za volitve v delavsko zbornico je rezerviran kredit 300.000 din.

Industrijska zbornica v Zagrebu je imela 29. decembra svojo prvo sejo, na kateri je bilo ugotovljeno, da je organizacija zbornice skoraj dokončana in da bo imela lahko zbornica v januarju že svojo prvo plenarno sejo. Mnogo se je govorilo na seji tudi o selitvi industrijskih podjetij na jug in vzhod. Zagrebški občini bo zbornica predlagala, da ustanovi poseben referat za pospeševanje industrije v Zagrebu.

Novi proračun beograjske občine znaša 355.352.350 din ter je za 16,3 milijona din višji od sedanjega.

Novi kirurški paviljon bo v Nišu slovesno blagoslovljen na pravoslavno novo leto. Kdaj pa bomo mi mogli objaviti veselo vest, da je bil izročen svojemu namenu kirurški paviljon ljubljanske bolnišnice?

Romunska vlada se je začela pogajati z zastopniki narodnostnih manjšin na Romunskem, zlasti z nemškimi in madžarskimi. Zastopniki manjšin zahtevajo: avtonomijo cerkvenih manjšinskih šol, državne dotacije za cerkvene ustanove manjšin, upoštevanje manjšinskih zadrug pri razdeljevanju vseh drž. nameštencev, ki so padli pri izpitu iz romunščine. Pogajanja potekajo ugodno in bo romunska vlada v glavnem te zahteve sprejela.

41 milijard bo izdala Francija v prihodnjem letu za oboroževanje, je izjavil finančni minister Reynaud v debati o finančnem zakonu. A niti ta velikanska vsota še ne more zadostovati, dokler potrebuje Francija za dogotovitev ene podmornice 18 mesecev, Nemčija pa le osem.

Pred Gibraltarjem je prišlo do manjše pomorske bitke med španskimi nacionalističnimi ladjami ter republikanskim rušilec »Louis

Stev. 18.232/38.

Nabava

Državni rudnik v Velenju razpisuje na dan 18. I. 1939, neposredno pismeno pogodbo za dobavo raznih gumijastih tesnil in cevi. Ostali pogoji pri podpisnem rudniku.

Državni rudnik v Velenju.

Prihodnja številka »Trgovskega lista« izide v četrtek kot tedenska številka, in odpade številka v petek zaradi praznika Sv. Treh kraljev.

Diaz». Rušilec je sicer potopil eno ladjo, bil pa je tudi sam zadet ter se je komaj rešil v gibraltarsko pristanišče, kjer pa je nasledel na plitvino. Rušilec se nato zasedli Angleži ter ga zaplenili, posadka pa je bila internirana.

Vse slike bivšega predsednika **dr. Beneša** so bile odstranjene iz češko-slovaških šol. Slike predsednika **Masaryka** smejo še viseti, toda ne na prvem mestu.

Mesto **Košice** je po madžarski zasedbi na pol prazno, ker se je iz mesta izselila več ko polovica ljudi, da šteje sedaj mesto namesto 70.000 samo 30.000 prebivalcev. Cena stanovanj je zato silno padla.

Božični prazniki na Češko-slovaškem so bili podaljšani do 8. januarja, ker primanjkuje šolam premoga.

Na Dunaju je izstopilo iz rimske katoliške cerkve 52.000 ljudi, kakor je izjavil okrožni vodja **Globočnik**.

Kardinal **Skrbensky**, ki je bil ob imenovanju za kardinala najmlajši kardinal, je umrl. Pred vojno je imel kot vodja avstrijskega episkopata in zaupnik dunajske vlade tudi velik političen vpliv.

Ciliska vlada je sprejela odstopo vseh svojih veleposlanikov in poslanikov. Tudi poslanik v Jugoslaviji je odstopil.

Bivši vrhovni državni tožilec **Krilenko** je bil izključen iz komunistične stranke.

Iran je prekinil diplomatske stike s Francijo, ker so nekateri pariški listi pisali žaljivo o iranskem šahu. Francoska vlada je objavila uradno sporočilo, da francoski poslanik v Teheranu sploh ni imel prilike, da bi pojasnil vso zadevo. V Teheranu so bili nad prekinitvijo diplomatskih stikov celo navdušeni. Francoskemu poslaniku je izročila iranska vlada potni list s pozivom, da čimprej zapusti Iran.

Proračun Zveze narodov je znižan za 20%. Izdatki so zmanjšani za 6.750.000 šv. frankov.

Železniške delavnice v Galacu so popolnoma pogorele. Škoda gre v milijone.

Radio Ljubljana

Sreda dne 4. januarja, 12.00: Odmevi iz Češke (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Magister Ivan igra na harmoniko — 14.00: Napovedi — 18.00: Mladinska ura: a) Opazuj in poskušaj

(prof. Miroslav Adlešič), b) Ročna dela (Miroslav Zor) — 18.40: Gradovi na Dolenjskem, II. del (Leo Pettau) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Uvod v prenos — 20.00: Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani. V I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar).

Četrtek dne 5. januarja 12.00: Polke in koračnice (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: A. Dvofak: Koncert za violoncello in orkester op. 104 (plošče) — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Beseda k prazniku (F. S. Finžgar) — 20.00: Pevski koncert Julija Betteta, pri klavirju prof. M. Lipovšek — 20.40: Radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Dueti za klavir in harmonij.

Trgovinski register

Vpisala se je naslednja firma:
»Sana«, industrijska in trgovska družba z o. z. v Mariboru. Predmet podjetja: Izdelovanje in prodaja industrijskih in tehničnih potrebščin, ki niso podvrženi posebni dovolitvi, posebno pa izdelovanje in prodaja čokolade, kanditov in vsega v to stroko spadajočega blaga, vključno alkoholne in brezalkoholne pijače, kozmetične preparate in eterična olja vsake vrste. — Osnovna glavnica v višini 100.000 din je plačana v gotovini — Poslovodja Jela Borošič v Zagrebu.

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Trgovci! Visok zaslužek!

V Vašem lastnem interesu je, da v Vaši trgovini forsirate prodajo »AGA« za masažo s smrekovim ekstraktom. — Nudim Vam najvišji možoči zaslužek in posebna novoletna darila

Zahtevajte tenik!

„AGA“ za masažo

Samoprodaja za dravsko banovino
Dolinšek Vitomir
Celje

Trboveljska premogokopna družba naznanja tužno vest, da je v petek, dne 30. decembra 1938, v Mojstrani umrl njen služni uradnik, gospod

Emanuel Hayne

Pogreb blagopokojnega bo v ponedeljek, dne 2. januarja 1939 ob treh popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta 9) na pokopališče k Sv. Križu.

Našega zvestega uradnika bomo ohranili v trajnem spominu!

V Ljubljani dne 30. decembra 1938.

Trboveljska premogokopna družba

Privilegovana agrarna banka a. d. filijala v Ljubljani

javlja tužno vest, da je dolgoletni predsednik banke, gospod

Dr. Bogdan Markovič

minister v pok.

po težkem trpljenju preminul dne 29. t. m.

Gospodu predsedniku, ki si je od same ustanovitve stekel nevenljivih zaslug in posvetil vse svoje sile zavodu, bodi ohranjen trajen in časten spomin.

Blagega pokojnika smo spremili v soboto k večnemu počitku v Beogradu.

Ljubljana dne 31. decembra 1938.